

Christelijk onderwijs moet voorop lopen en kinderen met een beperking deel laten uitmaken van de school

Inclusief onderwijs, waar ook kinderen met een beperking voluit welkom zijn en mee doen, spreekt nog steeds niet vanzelf. Laat christelijk onderwijs het voortouw nemen en vormen van beperking als geestelijke gaven zien.

Henk-Willem Laan en Tim Vreugdenhil • Laan is directeur van Stichting het Gehandicapte Kind en heeft een ernstig meervoudig beperkte zoon (14); Vreugdenhil is stadspredikant van de Protestantse Kerk Amsterdam en pleitbezorger van inclusief samenleven in stad en kerk

🕒 27 januari 2021, 20:00

De ministers Hugo de Jonge en Arie Slob kregen begin 2019 van drie kinderen met een beperking een sloophamer cadeau, met als boodschap: sloop de muur tussen zorg en onderwijs. Nog steeds komt inclusief onderwijs maar moeilijk tot stand, schrijven Henk-Willem Laan en Tim Vreugdenhil. (beeld anp / Bart Maat)

Mensen met een beperking behoren tot de meest eenzamen van onze samenleving. Dat begint al heel vroeg. Kinderen met een beperking hebben weinig tot geen vriendjes. Ze gaan meestal naar aparte scholen. Het gevoel van 'er niet bij horen' blijft vaak een leven lang. Het christelijk onderwijs vormt hierop geen uitzondering. Wij, Henk-Willem Laan en Tim Vreugdenhil, ooit klasgenoten, zijn van mening dat christenen voorop moeten gaan in het realiseren van inclusief onderwijs.

Over de Wet Passend Onderwijs (WPO) verscheen in de zomer van 2020 een kritisch evaluatierapport. Het belangrijkste probleem dat wordt gesignaleerd is dat er méér kinderen naar het speciaal onderwijs gaan in plaats van minder. Dat laatste was nu juist de bedoeling van de wet. Maar reguliere scholen zijn daarvoor nog niet voldoende toegerust.

Ook binnen het christelijk onderwijs wordt flink gediscussieerd over de voors en tegens van passend én van inclusief onderwijs. Dat laatste gaat nog een stap verder. Inclusief betekent: het schoolsysteem zo maken dat alle kinderen met elkaar naar school kunnen gaan. Kinderen met een beperking gaan in die visie naar een reguliere school waarbij de extra ondersteuning die het kind nodig heeft op diezelfde locatie gegeven wordt.

'De vraag die nu vaak op school wordt gesteld is: past dit kind hier wel?'

De bezwaren zijn voorstelbaar. Wat betekent dit voor de werkdruk? Gaat aandacht voor een kind met speciale behoeften ten koste van andere kinderen? Voelt een kind met een beperking zich op een reguliere school niet evengoed 'apart' en loopt het zelfs kans te worden gepest? Maar deze bezwaren wegen niet op tegen een groter probleem dat wij signaleren. Kinderen die niet mee mogen doen in het reguliere onderwijs zijn vaak schrijnend eenzaam.

uitsluiting went niet

De beperking zelf is vaak niet het grootste probleem. Daar hebben de meeste gehandicapte kinderen en hun ouders wel mee leren omgaan. Maar sociale uitsluiting went niet. Niet kunnen meespelen. Nooit worden uitgenodigd op

verjaardagspartijtjes. Er is geen groep in Nederland waar de eenzaamheidscijfers hoger zijn dan bij kinderen en volwassenen met een beperking. Dat sociale isolement begint al in de vroege jeugd. Veel kinderen met een beperking worden van jongs af aan – natuurlijk met goede bedoelingen – apart gezet.

In landen waar een vorm van christelijk onderwijs bestaat, hebben veel christelijke scholen een goede naam omdat ze ook plek bieden aan kinderen met een beperking. In ons land heeft het christelijk onderwijs die reputatie niet. Sterker nog, ons stelsel behoort tot de meest gesegregeerde van de wereld. We hebben in Nederland naast gewone scholen speciale scholen waar kinderen met een beperking met grote deskundigheid en zorg opgevangen worden. Inclusief onderwijs is helaas een zeldzame uitzondering.

geestelijke gaven

De Schotse theoloog Brian Brock – zelf vader van een zoon met een beperking – stelt dat het christendom in het verleden een belangrijke bijdrage heeft geleverd aan acceptatie van mensen met een beperking. Brock roept christelijke kerken en scholen op hun bronnen niet te vergeten. Onderzoek toont aan dat ook in een christelijke context het omgaan met beperking vaak gebaseerd is op een, meestal impliciete, angst. Angst kun je niet simpelweg ontkennen. Alleen liefde verdrijft vrees, zegt de bijbel. Brock herinnert eraan dat ieder mens is geschapen naar Gods beeld en daarom van oneindige waarde. Juist een christelijke kerk of school kan een vorm van inclusiviteit laten zien die verder gaat dan de maatschappelijke norm. Brock gaat zelfs zover dat hij vormen van beperking als geestelijke gaven durft te benoemen, middelen die een gemeenschap sterker kunnen maken. We erkennen dit binnen een kerkelijke gemeente. Waarom dan niet in de gemeenschap van een school?

De vraag die nu vaak op school wordt gesteld is: ‘past dit kind hier wel?’ Terwijl de vraag moet zijn: ‘hoe kunnen we dit kind (lees: elk kind) welkom heten en verder helpen?’ De eerste vraag is een vorm van segregatie. Dat zit heel diep in onze Nederlandse schoolcultuur. Juist de christelijke scholen

kunnen een beweging creëren die kinderen met én zonder beperking dichterbij elkaar brengt. Dat vraagt wel om een cultuur- en systeemverandering.

Docenten en schoolleiders missen nu vaak verbeelding van de mogelijkheden die ervoor zorgen dat kinderen wél samen naar school kunnen gaan. We hebben goede voorbeelden nodig. Het project '[Samen naar School](#)' is zo'n voorbeeld. Hierin gaan kinderen met ernstig meervoudige beperkingen samen met andere kinderen naar een reguliere basisschool.

De kinderen in de Samen naar School-klas krijgen zorg, begeleiding en onderwijs op maat aangeboden met specialistische begeleiders. Dagelijks sluiten de gehandicapte kinderen aan bij andere kinderen van de school. Ze doen vieringen gezamenlijk, spelen samen buiten en leren en sporten zo vaak mogelijk samen. Voor alle schoolkinderen is het vanzelfsprekend dat de kinderen met een beperking deel uitmaken van de school.

Door de aanwezigheid van extra begeleiders, ervaren de docenten niet meer werkdruk, zij geven een hoge waardering, zo blijkt uit in 2020 gepubliceerd onderzoek van de Rijksuniversiteit Groningen (beschikbaar via [samennaarschool.nl](#)). Er zijn inmiddels veertig scholen die in dit project samenwerken.

ander stelsel

Passend onderwijs blijkt geen onverdeeld succes. De neiging is er het ideaal op te geven. Maar als we willen voorkomen dat ook toekomstige generaties gehandicapte kinderen opgroeien in eenzaamheid, moeten we bouwen aan een ander stelsel. Minister Arie Slob heeft bij de evaluatie van de Wet Passend Onderwijs aangekondigd te willen werken aan een routekaart om inclusief onderwijs uiterlijk in 2035 te realiseren. Dat kan alleen als schoolleiders en docenten deze beweging steunen. We roepen de christelijke scholen op om voorop te gaan om dit voluit christelijke ideaal te bereiken. <

javascript